

A' RÓMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSÉG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indult BÉTSBÖL Szeredán 5. Novemberben 1788.

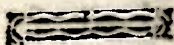
Hadi Történetek és némely környüállások.

Mint hogy minden más különös és közönséges
Vi Tudósításoknál nagyobb hitelűek a' Hadi-ta-
nátstól ki-adott Tudósítások, lássuk leg-előbb is
azokat:

(* *) A' Fő - Táborig szállásról Oppovától Octob.
28-dikán költ: A' mint ő Felsége Taborát Lugosnál
helyhezteite vala, azáltal nem tsak az Erdélyel va-
ló közösülés fedeztetett; hanem az ellenségnek
jebb harapozása-is, hanemha a' térségei meg-akar-
ha ütközni, meg-akadályoztatott: de hírül hozatván

Octob. 10-dikén, hogy az ellenség *Kórnfebesből*
Zlatinára, onnan *Arménisre* és rész szerént hátrább-
 is húzódik; tehát ő Felsége meg-határozá, hogy a-
 zon vidéken csak F. M. L. Gróf *Vartenslebent*, az
 ezelőtt-is keze alatt lévő *Sereggel* hátra hagyván,
 a' *Méhádiai* völgy-felé indítsa, ő Felsége pediglen
 a' derék Táborral *Pántsova*-felé mozduljon, azon
 helységből és vidékből az ellenségnek ki-űzése.
 Erre nézve ő Felsége 12-dikben *Lugosról* meg-indult,
 előre küldvén Generálmajor *Harrachot* egy lovag és
 gyalogokból álló *Sereggel*, nem külömben Generál
D'Alton, azon *Sereggel*, a' mellyet ezelőtt Gene-
 rál *Brechainville* vezérlett, de betegsége miatt el-ke-
 letett vala hagynia; ezen két említett Generálisok-
 nak ő Felsége olyan rendelést adott, hogy *Harrach*
 a' Táborral melyékesleg *Versatzen* kerestül *Ujj-Pe-
 lánka*-felé, *D'Alton* pediglen *Karassovai* völgyön ál-
 tal *Fejér-templom*-felé vegyék útjokot: a' Tábornak
 több részével, minthogy ő Felsége a' viznek nem
 léte miatt az egyenes úton *Versetz* vagy *Allibunár*
 felé nem mehetett, a' *Temes*-partján' nyomúlt-le, és
 20-dikben *Sakulába* meg-érkezett; a' hol 21-diken
 nyugvó-nap tartatott, 22-dikén pediglen *Jabukáig*
Pántsova-felé a' Táborral egy nagy útat tett. Azon
 Levelekből, melyeket Generál *Harrach* egy el-foga-
 tott Basánál találván a' Táborhoz küldött, nem
 külömben az elől-járó Sergeink által el-fogatott Tö-
 rököknek beszédjéből azt lehetett tapasztalni, hogy
Pántsovában két Basák vagynak a' kezek alatt va-
 ló Néppel, ezen-kivül a' Belgrádiak közül-is egy-
 néhány százan ottan vagynak; erre nézve ő Felsége
 rendelést tett, hogy azon *Pántsovában* lévő ellen-

ségre, melynek számát mintegy 15-ezerre lehetett
 vetni, a' miéink következendő napon rá-üfsenek:
 de észre-vétetvén a' mi szélső őrizeteink által más
 napon hajnalban, hogy a' Törökök *Pántsovából*
Belgrád-felé fel-indultak, már nagy részént a' *Te-*
mes vizén által-is mentenek, és *Pántsovát* sok hel-
 lyeken meg-gyújtották; tehát a' *Vurmzer* Húszár Se-
 regnek egy része, a' mely a' Tábornál vala, el-kül-
 detett *Pántsovának* el-foglalására, és az ellenségnek
 kergetésére, ha annak hátúljáró Sergét utól lehetne
 érni. Ezen *Vurmzer* Húszároknak oda küldése olly
 foganatos vólt, hogy ők *Pántsovát* el-foglalták, az
 ellenséget utól érték, abból sokat le-apritottanak,
 ezek között magát-is *Memisch Basát*, a' ki *Pántso-*
vának Komendánfa lett vala, ugy öfzve-vagdalták,
 hogy fél-hóltan a' földön heverve maradt, annak
 lovát pediglen drága nyereg-szerszámjával és fegy-
 vereivel el-hozták: ezen-kivül sok Törököt és sze-
 kereket el-fogtanak. Részünkről ezen viadalban,
 az el-esfeknek és sebeseeknek száma mind öfzve tsak
 30-ra mégyen. Éppen azon napon érkezett Gene-
 rál *Harrachtól* is ő Felségéhez jelentés az iránt, hogy
Üjj-Palánkáról és az ottan lévő Kazármákból a'
 Törökök fegyvernek erőszakja által el-üzettek, so-
 kán azok közül el-fogattak, és nagy része le-vá-
 gatott: sőt a' Sántzban lévő 420-ból álló Törökök,
 olyan meg-edgyezés által, hogy ők bántódás nél-
 kül el-mehetessenek; a' Sántzot fel-adni kényszerít-
 tettek. El-érvén e' szerént ő Felsége azon tzélját,
 hogy a' Bánátnak ezen része-is az ellenségtől meg-
 tisztittassék; tehát F. M. L. *Klárfsáitet* bizonyos Se-
 reggel *Pántsovánál* hagyta: és mint hogy a' *Belgrád*

Törökök nem tsak a' *Pántsovaiak* által, hanem más-
 funnan jött Sergek által is meg-szaporítottak; ezen
 ő Felsége a' Tábornak több részével 25-dikben ide
Oppovára indúlt, hogy a' *Zemlinnél* General *Gemin-*
gen keze alatt lévő Sergekkel edgyesülve, az ellen-
 ségnek minden lehető szándékait meg-gátolhassák.
 Eddig a' Fő-Hadi-Tanáts jelentései. (**)

Nagy Betskerekről ezen hónapnak 23-dikán iratik,
 hogy ugyan ezen hónapnak 18-dikán reggel a' *Te-*
mes vizén *Thomásovetz*nél egy hajókon álló hid ké-
 szítettett vala, hogy azon a' mi Népünk által-taka-
 rodnék; de minthogy ekkor esőss és ködös idő
 vala, a' Törökök a' magok hasznokra fordíták e-
 zen alkalmatóságot, rá-ütvén a' mi hid-tsinálásban
 forgolódó Sergeinkre, valakik közzüllök a' hidon
 hirtelen vízfza nem vonhatták magokat, azokat
 egy lábíg mind le-apritották. Ezen szerentsélen
 történet fő-képpen a' hajót és hidot tsináló katoná-
 kat, az itt lévő Tábori Atsokat és az ezek' által-
 mára vigyázó kemény-lövő Vadászokat találta. Mi-
 dön itt ezen veszedelem meg-történt volna, által-
 jövének az általunk tsináltatott hidon a' Törökök,
 és egészfen a' Magazinumokig menének. A' Bá-
 nátuli Német határnokoknak Kapitánnya *Rudivoi-*
navits Ur egy Hadnagygyal és alatta lévő Népe-
 vel 2 nagy széna bugja (*kaszal*) megé húzta vala
 magát, keresvén hirtelen olly lok rá-ütött ellenség
 előtt meg-maradandó helyet; de a' Törökök a' szé-
 na bogját-is meg-gyújván, nyomba kergetik vala
 ötet éppen a' Tábori-szekerekig, hol minden Népe-
 vel edgyütt egy lábíg le-aprittaték. Ezen veszede-
 lemben mi 140 embert vesztettünk-el; a' Törökök

részéről esett kár nem tudatik ; mert csak 2 Török találtatott a' tsata-piatzon halva. Már ezen ellenség egy része meg-indult vala *Betskerek*-felé, midőn megláták, hogy a' mi Húzfáraink *Orlovát*-felől sebes kalupban szárnyálnak, melynek szemlélésére leg-ottan visszsa-térének. Ez alatt a' mi Táborig szekereink és más Táborig gazdaságra tartozó dolgok között meg-elevenedvén a' félelmes mozdulás, csak nem olly zürzavar támoda mind *Lugosnál* ; mert midőn ezen dolog történék, éppen akkor valóznak véghetetlen Táborig dolgokkal meg-terhelt szekerek a' *Betskerek* felől jövő útban, 's meglátván a' Parasztok a' Törököket, mindent el-hányának, és *Betskerek*-felé vevék az útát. Minthogy a' Törökök azonnal visszsa-tértenek, ezen zürzavar sem lokáig tartott; visszsa-jötte nek a' szekerek, és a' mit fel-szedhettének megint fel-szedték. Az által-jött ellenség' száma itten mintegy 1500-nak lenni tartatik.

Kiránszobes 24-dik Octob. „ Ezen hón. 13-dikán a' *Vartensleben* Táborából 4 gyalog és 2 lovas Sereg ide érkezének. Ezen időtől fogva itten semmi nevezetes történet azon kívül nem esett, hanem hogy mintegy 500 főből álló szágodazó Török Sereg a' mi *Pikéteinkre* ütvén, az *Illyriai* Oláh Regimentből 50-vent le-vágtanak, és 2 Tiszteket a' Török fogságra vittének. — A' Hegyekeken már igen nagy hó vagyon, és itten 8 napjától fogva könyvezve kefereg az ég, mely miatt a' fegyverben álló nedves köntösű Népek terhes a' szolgálatja, és az eleségre tartozó dolgok' költöztetése is igen nagy bajjal megyen végbe. — Törökök éjjel nappal

ásák magokat a' földbe *Méháididndt*; de a' min
már most hozzá fogtanak a' dologhoz, rövid na-
pok alatt más nótár. fogják ezek jární a' tántzot.

Tóth-ország. A' mi *Grádiskánkból* a' m. h. 21-
dikén iratik, hogy ama Nagy Vezér Báró *Laudon*
Ur, nem leg-jobb egészséges környülállások között
vólna. A' Horváth-orzági Táborból ezek mentenek
által Tót-országba: Generál *Schmakkerz*, *Schindler*,
Kaltschmidt, és *Bupenhoven*, és azon 3 *Divisio Val-*
dek *Dragoniossin* és 2 *Divisio Tsatorinszki* *Valosain*
kívül 8 *Bataliom* gyalogság u. m. *Fő H. Ferdinánd*,
Prájsz, *Tillier*, *Langlois*, *Pellegrini*, *Ferdinánd* *Tos-*
kána, *Károly* *Toskána* és *Stáin* *Sergeikből* egy-egy
Batalion, — Hogy vallyon Török *Grádiska* ezen
esztendőben már fogé ostromoltatni, vagy nem? rö-
vid órán meg-tudjuk; mert ennek meg-tudása iránt
Báró *Laudon* *Obeftlájdinánt* *Hüttel* *Urát* ő *Felség-*
hez küldötte vala, ki a' m. h. 20-dikán éjtfzaká-
nak idején érkeztén ő *Felségéhez*, leg-ottan *vízle-*
küldeték a' felelettel. Az ostromló eszközök azon-
ban mind készen állanak Török *Grádiska* körül. —
Belgrádban már egy darab időtől fogva *tsendesség*
vagyon, miolta egynéhány pénzel terhelt *szekerek*
meg-érkeztenek. — Hogy a' Nagy Vezér *Belgrádban*
nintsen azt igaznak mondják; de hogy hol légye
és mire *tzélozzon* azt senki sem tudja: *Sergének*
egy nagy részével *tünt-el* — majd *ki-mutatja* *laláin*
valahol magát. — A' *Kvártélyt* *készítő* *Politikusok*
már *sok* *különböző* *helyeken* *tsináltak* *szállást* a'
F. *Tsászárnak*; de *tsak* *alig* *ha* *Zemlinben* *nem* *lé-*
szen *ezen* *szállás*; mert ott ő *Felsége* *maga* *készít-*
te a' *Hóftátban* a' *maga* *elébbeni* *szállását* — azon-

ban a' környülállások határozzák - meg a' dolgokat. — Azon *Ujj-Palánkai* történetről és a' Törököknek vízfza-verésekről, mely itten fennebb a' Fő - Hadi Tanátsnak jelentésében meg-iratott, a' *Budai* Ujság Levél több környülállásokkal ilyen formán beszéll: Hogy Generál Gróf *Harrach*, az *Eszterházi Miklós* és *Pálfi* gyalog Regementekkel, nem külömben három osztály *Gréven* Húszárokkal *Ujj-Palánkához* küldetvén Octob. 19-dikén meg-érkezék, a' mely tsak 4 mért-föld vagyon *Ujj-Palánkához*; ottan 20-dikán nyugvó nap tartatván, ezen következő rendelések tétetének. Az *Eszterházi Miklós* Sergéből 300 önként tsatázni akaróknak elejekbe adaték, hogy az *Ujj-Palánkai* Kazármában lévő Törököket támodnák - meg; kiknek vezérlése bizatott vala *Zigány* Kapitányra; ezek közüll 60-non Fő-Hadnagy *Prodánovits* keze alatt a' nagy kapunak bé-rontására rendeltettek, ugyan Fő-Hadnagy *Stupart* és *Szlavy* All-Hadnagyok, mindenik 30 legénnyel a' Kazármát körül vegyék, és ha szükség lészzen annak ablakaira tüzeljenek; az alatt Kapitány *Zigány* a' maradék 120 legénnyel készen álljon, hogy a' hol kivántatik az említett Hadnagyoknak segítségül légyen: ha a' Kazármát el-foglalják, azután *Zigány* Kapitány forduljon a' töltött Sántzra, és annak jobb szárnyát támodja-meg. Ugyan azon időben a' *Pálfi* Regementbéli Kapitány *Friedburg* 100 emberrel a' Sántzra szem-közben-is üfsön rá, kinek fedezésére az *Eszterházi* Seregbéli Kapit, *Hofmeister* egy Kompániával és két ágyukkal tehetősön jelen légyen. A' *Pálfi* Kapitány *Vajnovits*, a' Sántznak bal-szárnyát támodja-meg; kinek fedezésére két

Kompániával *Atandziévits* és *Bednkovits* Kapitányok rendeltettek; ezen Sántznak ostromlására rendelt Tiszteknek és Sergeknek Vezérlése, az *Eszterházi* 2-dik Májor Báró *Kölbelle* bízott. Az első Májor *Berge* 4 Kompániákból egy Kvarrét formáljon, és jobb-felől a' Kazármától a' Sántzra minél jobban lehet ágyuztasson; ugyan az *Eszterházi* Regiment *Obestere Gruber* 7 Kompániákból egy Kvarrét formálván, azzal elő mozduljon: ezen-kivül a' *Pálfy* Regiment még két Kvarrét tsinálván, a' Durának partjára álljon vigyázatúl, A' 3 osztály Húszárokból elől-járó és hátul-járó Sergek formáltak, és a' több rész, a' négy-szeglet formában álló gyalogság-mellé és közzé fel-osztott.

Ezen el-mondott rendelés meg-lévén, az egész Brigáda *Versetzről* Octob. 20-dikán dél-utáni 1 órakor meg-indult, az egész következendő éjtzakán a' leg-nagyobb lehető tsendességgel utazott, és 21-dikben virrátra bé-érkezett *Ujj-Palánkára*. Kapitány *Czigány* a' maga Komondójával leg-ottan a' Kazárma ellen indula; de egy az ellenségnek száguldozó vigyázói közzül leg-előbb-is Fő-Hádnagy *Podánovitsot* meg-látván, nagy sikolytások között réája tüzet ada, *Podánovits* ezzel keveset gondolván, bátor-vitézséggel folytatá útját, az ürizöket el-kergette és erőszakoson ronta-bé a' kapun azon kívül, hogy csak egy embert-is el-vezített volna; a' többi Tisztek a' magok Népeikkel nyomba követik valót és a' Kazármát meg-vevék, melyből ki-faladó Törököket a' Húszárok egy lábíg le-apriták. Ekkor Kapitány *Friedburg* 100 emberrel *Ujj-Palánkába* mene, Kapitány *Hofmeiszter* pedig a' maga Kom-

pániájával nyomba követi vala ötet. Kapit. *Friedburg* azonnal meg-sebesítették, és Népe el-szélede; Kapitány *Hofmáiszter* pedig az ágyuzó töltéseknek kapujáig menvén a' magával vitt Tábori Atsokkal; ott azonnal meg-sebesítették; *Ranaki* All-Hadnagy vevé kezéhez a' *Commandót*, de ez-is tsak hamar agyon löveték, melyből a' következik, hogy innen a' Nép kár vallással kéntelenítették vissza-térni. Ezután az *Eszterházi Miklós* Sergebéli Kapit. *Czigány* és Fő-Hadnagy *Prodanovits* fogának ezen ágyuzó töltéseknek meg-vételéhez; de ezek-is semmire sem mehetének. Kapitány *Czigány*, Fő-Hadn. *Prodanovits* és All-Hadn. *Gosztunyi* meg-sebesítették; Fő-Hadnagy *Stupart* és All-Hadnagy *Szlávi* pedig meg-öletének. A' *Pálfi* Serge-is ekkor tsak ennyire meheti bal-felől, hol Kapitány *Vajnovits* és *Smidt* sebbe esének. — — Az *Eszterházi Miklós* Sergeének Májora *Köbel* ezen tsatában magát nagyon ki-mutatta, ki a' leg-keményebb tűzben-is a' maga Népe körül nyargalt, azokat vezérlette és bátorította; nem külömben ezen Seregnek Obestere *Graber*, nagy szivü tselekedeteokről adott példát, ki a' négy-szegü formában tüzelő Nép közzül a' Szabad-sereghez nyargalván a' tűzben, azokat mind szavával mind maga példájával Vitészségre ösztönözte — azonban — Itt a' Vitészség semmit nem használ vala; mert ezek a' Sántzok és ágyuzó töltések hasonlók valának egy Várhoz, annak töltései 4 öllnyi magasságuak, lajtorjáink pedig, hogy azokra fel-hágjunk, nem valának. Ezen töltéses Sántznak tsak egy bé-menő helye vala, mely nem tsak kemény ajtóval, hanem ezen-kivül kemény tölgy-fák

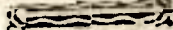

kal-is erőssen bé-va-la zárva, 's bé-rontására egy *Hubitzánk* sem va-la; — melyből a' köveke-zék, hogy az ellenséggel edgyezésre (*kapituláció-ra*) kelleték mennünk, és azoknak szabad ki-me-netelt engednünk. Az ellenség' belső-örizete, a' meg-hóltakon és sebeseken kívül még 450-főből áll-va-la, és egynéhány fő Tisztekből. Ezek el-bo-tsáttatának, és a' miéink a' Sántzot, Kaszármát és *Palánkát* meg-szállák. — A' mi itt esett kárunk még nem egézfizen tudatik: az *Eszterházi* Sergéből 3 Tisztek és 20 köz-emberek estenek-el; 4 Tisztek és több mint 90 köz-emberek sebesítették-meg. A *Pálfi* Sergének kárát valamivel kevessebbre vetik. Az ellenség közzüll *Palánkában* 60, és a' Sántzok-ban 80-vant találtak halva. — Mi azt gondoltuk va-la, hogy itt az ellenségnek száma csak egyné-hány százra menne; de ezek 2000-nél többen valá-nak; mert midön a' miéink *Palánkára* ütöttek, az ott lévő Törökök nagyon meg-rettenvén, 13 ha-jókkal el-szaladtanak va-la, és szaladtokban-is a' *Pálfi* Sergének tüze által sok kárt vallottanak. — E-szerént vissza-vettük *Ujj-Palánkát* az ellenségtől, és azon mesterséggel épített Sántzunkat, mely 30-ezer forintunkba került va-la; de némely ujjonon ér-kezett Levelek-szerént 200 egynéhány embereink-nek életek' fel-áldozásával.

Elegyes Tudósítások.

Némely Levelek azt akarják erőfíttetni, hogy fő-igazgató Vezér *Lászi* Hertzegi rangot fogna érni, és így *Pétersburgba* fogna menni az edgyütt való hadakozásnak módjában dolgozni, mely-szerént fő

Vezér *Laudon* venné keze alá az egész Tábort; de e' még nem bizonyos. — Ö Felsőge és *Ferentz* fő Hertzeg igen fris egészségben vagynak; de a' Hertzeg *Kóburg*ról vett Tudósítások igen szomoruk: azt írják ezen kedves Vezérről, hogy igen terhes nyavallyában fekszik, és egész Tábora sirva könyörök az ő élete meg-maradásáért. Az a' Staféta, mely ezen szomorú hirt hozta, azt-is jelentette, hogy az ő el-indulásakor már 6-szor vágtnak vala rajta a szét. — F. M. L. *Szauernek* adatott-által a' *Bukovina* egy ideig tartó Vezérség, és megyen *Bukovina* felé. — Minthogy *Sirmia*-felől gyűlnek öszve a' menydörgéssel fenyegetődöz fellegek, a' Felsőges Tsászár-is Táborának edgyik részével oda vonta magát, és *Laudon*-is ezen hón. 9-dikétől fogva egy részével Táborának útban vagyon ide érkezni, és ő Felsőgével magát edgyesíteni. — Azok közzül a' *Familiák* közzül, (azt olvasam egy Levélből) melyek a' Bánátból el-szaladtanak, mintegy 6000-rena' fő Vezér Gróf *Károly* Ur ő Excellentiája Erdélyel határos jószágaiba, könyörületességből bé-vétet-tenek. — A' *Brassó*ból vett Levelek-szerént Generál *Splényi* Octob. 22-dikén Erdélybe *Beretzk* nevű helységbe bé-érkezett. — Obester *Horváth Brassónak* Hófiátjaiban (*külső-része a' Városnak*) vagyon a' maga Népevel szálva. — A' *Bozzai* 's *O-Sántzi* Passusokról az ugy nevezett *Hétfalura* a' Nép le-takaradott téli szállásra, és így Erdélyben a' hadi-nép a' határ-széleken lévő Helységekben fog telelni. — *Otzahov* még nem az Oroszoké, noha nem régiben itten egy tsatában 1000 Törökök és Tatárok le-vá-gattak, 50 nen el-fogadtak, 3400 Ökrök és 4000 Júhok

Júhok az Oroszok prédájára jutottak. — A' Tábo-
ri fő Postamester *Held Ur* a' Tábornál, *Bisztritzai*
Ur pedig *Bétsben*, az utolsó életének 68-dik ezten-
dejében, a' m. hón. meg-hóltanak. — Püspök *Hús*,
ki a' miéink által fogságra vitetett *vala*, a' Török
mellett való pártfogásért és tanáts adásért (a' *Bu-*
kovinai Levelek írják) szabad lábba hotsáttatott;
minekutánna, azzal mentette volna magát, hogy ő,
mint Török Jóbbágy tartozott az ő Urához tsele-
kedetével és tanátsával hűségesnek lenni, és ez-
után-is a' maga ujj Urához-is a' Tsáfszárhoz, mint-
hogy már egész *Móldova* az ő Felsége keze alatt
láttatik lenni, hűséges lészzen az utolsó tsepp véig.

Fő-Hadi-Vezér Grál *Pallavitsini*, kinek majd
minden Ujság-Levelek már hélt híret hozták *vala*,
még él; és *Temesvárt* múlatoz. A' *Puska-gollyóbis*
az ornak-gyökerénél szemöldök' alatt a' bal-szem
gödörbe, és onnét a' föbe bé-ment; a' szemnek há-
tyájit el-szaggatta, és arra a' szemnek minden ned-
velségei ki-folytak, melyre a' szem-is örökösen el-
veszett; a' szem-gödörnek felső része-is egészszén el-
veszett, és az agy-velő a' bal-szemnek gödrébe ugy
le-ereszkedett, hogy kézzel érezni lehessen az agy-
velőnek fel-emelkedéfit akkor, mikor a' tüdő öfz-
ve-húzódik, és a' levegőt ki-lehellyük; le-szállását
ellenben akkor, mikor a' tüdő ki-tágafodik; és a'
levegőt a' mejjünkbe bé-vilzszük. A' bé-lött gollyó-
bist soholt meg-nem lehetett találni. Octob. 18-dik
napján a' balyak-szemtsonton egy daganat támada,
melyben valami keménység éreztetett. A' Borbél-
lyok azon napon mindjárt a' daganatot fel-mettzet-
ték; és benne a' gollyóbist a' vak-szem-tsontnak tö-

résivel edgyütt meg-találták, melyet mindjárt a' sebből ki-is vettek, nyilván való jobbulásával a' betegek. Ettől az órától fogva már meg-jelent, és nevededik a' reménység, mivel minden veszedelmes történetek múlni kezdettek; a' vér-folyás-is, mely ennek-előtte gyakran meg-jelent, már hatodik napja hogy ki-maradott.

Felsőges Rendelések: „E' folyó esztendőben Juliusnak 16-dik napján költ F. Udvari Udvari Rendelés-szerént parantsoltatik, hogy ezen-túl a' Gyermekek, kik ezen Rendelésnek ki-jöveletekor életeknek 12-dik esztendejét még el-nem érték, ha valamely mesterségnek tanulására bé-állani akarnak, addig bé-ne vételsenek, még szokott iskolai bizonyító Levelet leg-alább 2 esztendeig tartott iskolába való járásról elő nem mutatnak. Mindazáltal fenn marad még-is az előbbi rendelés, mellyel parantsoltatik, hogy az idősebb ifjak Innen és Vásárnapokon azt, a' mit tanultak, meg-ujjításokkal kövessék. Budán 4-dik Septemberben 1787.

A' Felsőges K. H. T. Tanátsnak Februárius hónapnak 9-dikben közre botsáttatott Rendelése által parantsoltatik: hogy ezentúl akár-minémü károk, úgy mint szélvész menykő-ütés, viz-áradás, gyúlladás 's a' t. által okozott eseteknek ugyan a' T. H. Tanáts-hoz lejendő bé-jelentése alkalmatoffiágaival a' bé-jelentés következő-képpen légyen intézve.

Először: Hogy a' károsnak Háza-e', mezeje-e'; szöllője-e' vagy minémü vagyonna illetődött, és ugyan azon kár hiteles meg-betsültetés-szerént mennyire terjedett légyen?

Másodszor: A' meg-károfolott minden egyva Jobbágnak kárban esett tulajdonnya *Dikális Conscriptio* által az adónak minémü Clafsifisában találhatik helyhezettve?

Harmadik: Hogy a' szenvedett kárhoz alkalmaztatott mérték-szerént a' Vármegye, az Adónak leengedése eránt ítéletet hozzon.

Negyedik: Hogy ezen Rendeles által egyedültsak az említett Adónak el-engedése, és nem a' kárnak-is helyre állittassa értetődgyék.

Jegyzések. A' Német Birodalom V. Kantzelláriusa H. *Kollorédó* Ur a' múlt Szombaton meg-halála Bétsben a' Ts. K. Udvarban. — — A' *Toskányi* nagy Hertzegről az iratik, hogy minden órán a' Nagy Táborhoz fogna Magyar-orfzággra le-menni a' Felségéhez. — A' Tábori Postá-hivatal már 28-dik Octob. Zemlinben meg-érkezett vala, ennek pedig ott kellett lenni, hol a' fő szállásnak és a' Tábori Kantzelláriának; tehát ezek-is itt lesznek. — A' F. M. *Laudon* nyavallyás állapotjáról megint új Levelek érkeztenek. — A' Bánkó-hivatalbéli Ts. K. Tiszteknak az Octoberi hónapi fizetések ezen hónapnak 8-dikáig haláztották azért; mert addig a' Tábori adót fogják ki-tsinálni. A' kinek 400 forint fizetése vagyon, attól el-húznak 10-et százból és így ezen mérsékelés-szerént; a' kiknek több fizetélek vagyon többet — melyből azt itélik, hogy a' háború tsak alig ha tartós nem lészzen

Tudósítások. — Minekutánna T. T. *Ormosdy Prefectus* Ur, az *Ersekségi* Uradalmokban több ditséretes gazdaságbéli Reguláziokat tett volna, *Komárom* Vármegyében, (ugyan *Ersek-Ujvári* Kerület

ben-is *Bajesti*, *Farkasdi* és *Udvardi* határookban tapasztalván az *Zsitva*-vizének posványos helyeit, és rendetlen folyását, mely esztendőnként, az rétekben és legeltetésben mind az Uraságnak, mind az adózó Népek az gyakorta való árodással nagy károkat okozott. Ezen ártalmas vizet, az Uraság költséggel kevés idő alatt 3200 ölekből álló egyes tsatornát ásottatván. A' *Dominium Insinérje Vizer* Ur által szabad folyásra szerentséfen le-tsapol-tatta, és Septemb. utolsó napján tökéletesen el-is végeztette. Ezen hasznos munka által három határok-nak az a' jövődöbéli haszna vagyon, hogy 10971 Pofonyi mérő alá való föld, az szokott ár-vizek terhe alól esztendőnként ok vetetlen meg-sza-badúl, és a' hol eddig posványosok valának; ha-zon vételre fordittatnak. *Költ Ersek-Ujvárbán mind Szent Havának 1-ső napján 1788.*

Az el-múlt 1787-dik esztendőben Pofonyban *Veber Simon Péter* betüivel ki-nyomtatott *Ekklesiái Agendának* negyedik Szakaszának ki-adásával, vá-rakoztam eddig azért, hogy mikor a' munka már Sajtó alatt vólt, meg-hallottam hogy más-is szán-dékoznék effélet Világ eleiben adni. Látván pedig, hogy tsekély köz-jóra való igyekezetem, nem vólt kedvetlen tellyességgel mindenek előtt, ez Exemplá-rok alkalmasint el-kelvén; sokaknak kérésére a' ne-gyedik Szakaszt-is szándékozom ki- bõtsáttani; a' melyben lésznek az *Esztendőnek Nyári, Őszi és Téli idő-szakaszaira alkalmaztatott* Templombéli három héti Közönséges Könyörgések; hogy tsonkán ne-ma-radjanak a' 3-dik szakaszban már ki-adott Tavaszi-
idő

idő szakaszra valók. E' mellett ennek Tóldalékjában
 lesznek, az ugy nevezett *Sátoros Innepekre* való,
Penitentiális Vasárnapra való, *Ur-vatsorája* ki-
 szolgáltatása *Ur-napjára* való *Prédikációk* előtt, és
Katekismus Tanítások előtt mondandó *Templombeli*
Könyörgések; más egyebekkel, a' mellyek még az
 Egyházi szolgálatra tartozhatnak, és a' három Szak-
 kaszból ki-maradtak.

Mint hogy pedig az első három Szakasznak ki-
 adásában is, nagy kárt vallottam azért, hogy a'
 Prénúmerátzio-szerént való árra is, sok helyekről
 kezemhez nem jött mái napig is; holott én az Exem-
 plárokat azonnal kinek-kinek kezéhez szolgáltattam,
 magam költségemmel; bizodalmasan jelentem, hogy
 ezen 20 árkusnál fellyebb menő 4-dik Szakasznak
 az árrát 10 garafokra azért határoztam csak hogy
 a' kiknek kedvek lejend ennek meg-szerzéséhez, a'
 azok az elébbi ki-adásban jelentett T. T. Kollektor
 Urnak által magokat előre nálom ugy jelentsek,
 hogy azon Urak által, a' Prénúmerátzióra való
 pénzt is azonnal le-tegyék, 's hozzám küldjék, hogy
 ebben is ne-károsodjam-meg. Külömben a' ki-nyom-
 tatás után, én a' Munkát a' Könyv-árulóknak enge-
 dem, hogy mint tettik, adhassák. Jelentem azt is,
 hogy még a' három Szakaszból vagy on kezemnél
 140 Exemplár; mellyeket a' ki-adandó 4-dik Szak-
 kaszsal 30 garasért meg-szerezhet, a' ki magát je-
 lenti előre. Hogy ezen fáradságos költségemben
 kevés haszon légyen; az egy Summában terhelsen
 ki-adott költségnek tseppenként való vizsgál-térésén
 kívül, mutattya maga a' Munka, mely 4 Szakasz-
 ban 55 árkusnál fellyebb lévén, mind öszve csak
 30 garással fizettetik. Írám Lofsontzon mind Szent
 Hav. 25-dik napján 1788.

Kármán József m. k.